

Dynastie, Němci a Maďari marně se domnívali, že nepřirozená organizace ústavních poměrů monarchie může potrvati na věky. Jen násilí dovedlo po jistý čas udržeti země a národy proti vlastní jejich vůli pohromadě. Scházela jim soudržnost, ona vnitřní přesvědčivá síla, která by v trvání monarchie byla musila viděti vlastní jejich prospěch. Světová válka stala se těžkou zkouškou monarchie. Národové, místo aby se stotožnili se státem, chopili se první příležitosti, aby mu vypověděli poslušnost jako svému nepříteli. Násilím zlomili své okovy a na troskách monarchie založili vlastní státy.

### Literatura.

Kalousek: „České státní právo“, Praha 1871, 2. vyd. 1892; Čelakovský: „Povšechné české dějiny právní“, Ottův Slov. Nauč. VI, Čechy, 2. vyd. 1900 a násl.; Rieger: „Říšské dějiny rakouské“, Praha 1908, 2. vyd. 1912; týž: „Ústavní dějiny Rakouska“, Ottův Slov. Nauč., Rakousko; též o sobě 1903; Kadlec: „Z ústavního vývoje habsburského mocnářství“, Praha 1912; týž: „Dějiny veřejného práva ve střední Evropě“, Praha, 2. vyd. 1921, 3. vyd. 1923; Kapras: „Právní dějiny země koruny české“, sv. I. — III., Praha 1913—1920.

Karel Kadlec.

### Diety

viz Státní úředníci.

## Diplomatické zástupci.

I. Pojem d-ého z. II. Vývoj d-ých z-ů. III. Aktivní a pasivní právo vyslanecké. Počátek a skončení d-é mise. IV. Postavení d-ých z-ů. Osoby d-é mise. V. Činnost d-ého z. — Literatura.

**I. Pojem d-ého z.** Od 18. stol. užívaný výraz diplomacie stal se běžným a souhrnným názvem pro činnost státních orgánů, které jsou trvale povolány opatrovati za stát záležitosti mezinárodní. Jsou pak tímto běžným pojmem označovány též tyto orgány samy, a v tomto širokém smyslu jsou diplomaty ti úředníci státní vůbec, jichž úkolem jest spravovati státní záležitosti mezinárodní; konkrétně tedy jsou diplomaty jak úředníci, kteří pracují v ministerstvu věcí zahraničních uvnitř státu, tak i úředníci, kteří obstarávají státní záležitosti mezinárodní za hranicemi. Pouze však tato poslední skupina diplomatů přichází v úvahu pro pojem diplomacie v užším slova smyslu, běžný v právu mezinárodním, a diplomatem, d-m z-m, d-m agentem, jest tak osoba, která za-

stupuje stát v jeho záležitostech mezinárodních na cizím státním území.

I tato definice jest však ještě příliš široká, nežli aby nesporně byl určen d. charakter každé z velmi četných osob, významných pro obstarávání styků mezinárodních, které zahrnuje. Různosti názorů není tu stran těch d-ch z-ů, kteří soustavně zastupují stát u státu druhého, sídlíce za tím účelem trvale na jeho území. Tyto osoby jsou skupinou d-ch z-ů, která vyniká jak se zřetelem k vývoji historickému, tak i k posavadnímu stavu organizace mezinárodních vztahů. Jde tu o diplomaty v tradičním slova smyslu, ustanovené za šéfy stálých d-ch misí, vyslanectví, úřadů to za účelem zastoupení státu v cizině trvale zřizovaných; jako takoví jsou tito d-čtí z-i v cizím státě zvlášť pověřeni, užívají titulu, příslušejícího jedné každé ze čtyř hodnostních tříd vyslaneckých, v něž jsou rozděleni, a spolu se stálými d-mi z-i toho druhu ostatních států tvoří ve státě své mise d. sbor, corps diplomatique. Se zahraničním ministerstvem svého státu jako vedoucím ústředím a s konsuly jest tato skupina d-ch z-ů pravidelným orgánem každého dnešního státu pro záležitosti zahraniční; (mezi konsuly a diplomaty shledává se podstatný rozdíl nejčastěji v tom, že jedině d-čtí z-i zastupují stát, t. j. pouze tito, a nikoliv konsulové jsou oprávněni v důsledku svého d-ého charakteru jednati za svůj stát s orgány, zastupujícími stát cizí. Rozdíl tento jeví se tím způsobem, že s vládou přijímajícího státu jedná jen d. z., kdežto konsul jedná u instancí nižších a jen v záležitostech vymezených, jimiž nejpravidelněji bývají soukromé zájmy vystěhovalců, obchodu, paroplavby. Viz též heslo Konsulární právo). V prvé řadě se zřetelem na tuto skupinu d-ch z-ů vyskytují se v mezinárodním právu veřejném zásady, týkající se d-ch z-ů, jichž soubor zve se odedávna jus legationum, právo vyslanecké (droit d'ambassade, Gesandtschaftsrecht). — Vedle těchto stálých vyslanců ještě některým jiným z-ům státním v cizině se beze sporu přiznává v plném rozsahu d. charakter, třebaž že v některém směru se uchylují od znaků povšechně uvedených. Tak jsou nepochybně d-čtí z-i vyslanci ceremoniální, ambassadeurs de cérémonie, třebaž nebyli do ciziny vysíláni ve stálé, nýbrž ve zvláštní, přechodné misi, jako na př. oznámiti hlavě cizího státu nastoupení panovníka, narození, úmrtí člena suverénního domu,